

ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Υποστρατήγου ε.α. Νικολάου Ζαρκάδα

ΒΟΡΕΙΟΣ ΗΠΕΙΡΟΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΟΚΟΣΜΑΣ

Βόρειος Ήπειρος

Γεωγραφικό διαμέρισμα της Ηπείρου το οποίο κατέχεται και ανήκει στην Αλβανία σήμερα. Προσδιορίζεται προς Βορρά από τον ποταμό Γενούσο ή Σκούμπη, ο οποίος συγκροτεί το φυσικό και διαχωριστικό όριο της Ηπείρου από την Αλβανία. Όσοι Αλβανοί εγκαταστάθηκαν νότια από το όριο αυτό υπέστησαν ανθρωπολογική, εθνολογική, λαογραφική και γλωσσική βάση στον εξελληνισμό τους.

Οι ξένοι ιστορικοί και γεωγράφοι, κυρίως του 19ου αιώνα, αλλά και των παλαιότερων χρόνων, υποστηρίζουν ότι «η Ήπειρος από τον 5ον π.Χ. αιώνα περιελάμβανε την χώρα, η οποία εξετεινέτο από βορρά προς νότο από τα Ακροκεραύνεια όρη μέχρι τον Αμβρακικό κόλπο». Σε άλλο χωρίο της περιγραφής τους ότι «η μέχρι του Σκουμπή ποταμού χώρα είναι εξ ολοκλήρου ελληνική και αποτελεί με την Ήπειρο ένα αδιάσπαστο σύνολον» και προσθέτουν ότι «οι ηπειρώτες από την Αυλώνα μέχρι την Πρέβεζα είναι γνήσιοι Έλληνες ως σκέψη, συναίσθημα, έθιμα και θρησκεία».

Τις ίδιες θέσεις διατυπώνουν και νεώτεροι ιστορικοί συγγραφείς – ερευνητές και διπλωμάτες ότι «ολόκληρη η κοιλάδα του Αώου ποταμού είναι αμιγώς ελληνική και κατοικείται από Έλληνες ηπειρώτες» ή ότι «η νότιος Αλβανία αποτελεί πράγματι τμήμα της ελληνικής Ηπείρου και όλως αυθαίρετα λέγεται Αλβανία».

Συμπερασματικά καταδεικνύεται ότι την ελληνικότητα της Βόρειας Ηπείρου κανένας ξένος, εχθρός, σύμμαχος ή φίλος της Ελλάδας, έχει αμφισβητήσει.

Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός {1714 – 1779}

Ο κύριος θρησκευτικός προστάτης της Β. Ηπείρου ήταν και συνεχίζει να είναι ο άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός ή όπως συνηθίζεται να αποκαλείται σε όλη την Ήπειρο ο «Πατροκοσμάς».

Είναι ο νέος ισαπόστολος, ο οποίος διέσωσε το γένος μας από τον αφαρισμό και τον χριστιανισμό με την αποκοπή του κύματος του εξισλαμισμού. Έκτισε σχολεία και παρότρυνε τις μοναχές να μαθαίνουν στα παιδιά τους γράμματα. Ήταν ο μεγάλος διαφωτιστής και αναμορφωτής του γένους, ο οποίος εκτίμησε όσο κανένας άλλος τη δύναμη και την αξία της παιδείας. Ήταν τόσο σίγουρος και βέβαιος για τα ευεργετήματα της παιδείας, που προέτρεπε και πρότεινε, όπου υπήρχαν δύο εκκλησίες η μία να γίνεται σχολείο και η άλλη να λειτουργεί για να πληρώνεται ο δάσκαλος.

Υπήρξε μεγάλη θρησκευτική και ηθική φυσιογνωμία, της οποίας το θαυμαστό έργο μνημονεύει και σήμερα με ευγνωμοσύνη ο ελληνικός λαός και ιδιαίτερα της Ηπείρου, όπου υπέστη και τον μαρτυρικό θάνατο στην συνεχή προσπάθειά του να συγκρατήσει και αποτρέψει το απειλητικό κύμα του εξισλαμισμού. Τα πλήθη τον άκουσαν ως προφήτη και απόστολο. Το περιεχόμενο της διδασκαλίας του ήταν εθνικό, ηθικό και θρησκευτικό. Πολέμησε την πολυτέλεια και τον άδικο πλουτισμό.

Ονομάστηκε και χαρακτηρίστηκε ως σωτήρας σ' ένα μεγάλο και εκτεταμένο κομμάτι της ελληνικής Πατρίδας. Απέκοψε με την δράση του μια διαφαινόμενη πλήρη καταστροφή και με τον μαρτυρικό του θάνατο κατέδειξε ότι οι μάρτυρες μπορούν να υποστούν και να υπομείνουν οτιδήποτε δύναται να υπηρετήσει γενικότερους εθνικούς σκοπούς. «Εάν ο ενάρετος αυτός ιεροδιδάσκαλος δεν ανεφαίνετο σε εκείνα τα μέρη, ουδείς χριστιανός Έλληνας θα ευρίσκετο εις εκείνα τα απόκεντρα και απομονωμένα σημεία της ελληνικής γης».

Συνελήφθη από τις τουρκικές αρχές στο χωριό Κολικόντασι, έξω από το Βεράτιο, και απαγχονίστηκε κοντά στον Άψο ποταμό, όπου έρριξαν το άψυχο του σώμα, το οποίο ανασύρθηκε από κάποιον ευλαβή ιερέα και ετάφη. Στη θέση εκείνη αργότερα ο Αλή πασάς ίδρυσε μοναστήρι, που έγινε τόπος προσκυνήματος και συνεχίζει για χιλιάδες πιστούς, μέχρι σήμερα.

Το οδυνηρό τέλος του «Πατροκοσμά» είχε τεράστια εθνικοθρησκευτική απήχηση για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα στον υπόδουλο ελληνικό πληθυσμό της Ηπείρου. Η παρουσία και η διδασκαλία του δημιούργησαν πρόσφορο έδαφος για την αναβίωση και διάδοση θρύλων και παραδόσεων. Συνέβαλε αποφασιστικά στην ανόρθωση της ελληνικής παιδείας και της μορφωτικής στάθμης των ηπειρωτών με την δημιουργία δεκάδων σχολείων. Με την παρουσία και την ακτινοβολία του ανέκοψε το ρεύμα της εξωμοσίας και συγκράτησε τους ελληνικούς πληθυσμούς από την αλλαξοπιστία. Αναδείχθηκε μέγας ευεργέτης και αναμορφωτής της Ηπείρου.

Η μνήμη του τιμάται στις 24 Αυγούστου.

Ο Ελληνισμός της Β. Ηπείρου

Η Βόρεια Ήπειρος, το κομμάτι αυτό της Ηπείρου, παρά του ότι απελευθερώθηκε τρεις φορές από τον ελληνικό στρατό, ήτοι κατά τους βαλκανικούς πολέμους, την έναρξη του Α΄ παγκοσμίου πολέμου και κατά την διάρκεια του έπους 1940 – 1941, και μια τέταρτη με την κήρυξη της Αυτόνομης Δημοκρατίας της Β. Ηπείρου {15 Φεβρουαρίου 1914} η οποία κατέληξε στο Πρωτόκολλο της Κέρκυρας {17 Μαΐου 1914}, συνεχίζει να παραμένει εκτός των κόλπων της μητέρας Πατρίδας, της Ελλάδας, μεταξύ αλληλοσυγκρουόμενων αποφάσεων, συμβάσεων, συνθηκών και πρωτοκόλλων ελληνικότητας, αυτοδιάθεσης, απελευθέρωσης και υποδούλωσης, κατά τα συμφέροντα των ισχυρών της γης. Είναι χαρακτηριστική η δήλωση τον Ιούλιο του 1913 του Ιταλού υπουργού Εξωτερικών, ότι «τα δίκαια ενός μικρού λαού, όπως η Ελλάδα, δεν είναι δυνατόν να υπερισχύουν των συμφερόντων μιας μεγάλης δύναμης, όπως η Ιταλία».

Σήμερα, οι βορειοηπειρώτες δεν διεκδικούν και δεν επιζητούν αλλαγή των συνόρων ή την αμφισβήτηση της εδαφικής ακεραιότητας της Αλβανίας, αλλά την τήρηση και εφαρμογή των διεθνών κανόνων της μειονότητας. Επιζητούν να ομιλούν ελεύθερα την μητρική τους γλώσσα, να χρησιμοποιούν χωρίς περιορισμούς την ελληνική σημαία, να απολαμβάνουν ελεύθερα της θρησκευτικές τους πεποιθήσεις και να τελούν ανεμπόδιστα τη λατρεία τους, να υπερασπίζονται την εθνική τους ταυτότητα και να έχουν ισότιμα δικαιώματα και συμμετοχή στους τομείς της κοινωνικής, πολιτικής και πολιτιστικής ζωής της περιοχής.

Η Αλβανία, είναι απαραίτητο, όπως αποφεύγει τόσο τις διώξεις των βορειοηπειρωτών, όσο και τις αυθαίρετες επεμβάσεις στην παιδεία τους, με τις οποίες αποσκοπεί στον αφελληνισμό των νέων, και να σταματήσει τις προκλήσεις με το ανύπαρκτο θέμα των τσάμηδων και τους χάρτες της «Μεγάλης Αλβανίας» στα σχολικά βιβλία. Οι προκλήσεις αυτές, οι οποίες δεν προάγουν τις σχέσεις καλής γειτονίας, πολλές φορές εγγίζουν τα όρια της ελληνικής αντοχής και ενέχουν τον κίνδυνο της δημιουργίας προβλημάτων αποσταθεροποίησης στην περιοχή.

Επίμετρον

Η Ελλάδα προσηλωμένη στο διεθνές δίκαιο, στις διεθνείς συνθήκες, στις αρχές του χάρτη του Ο.Η.Ε. και στο πολιτικό και νομικό κεκτημένο είναι αναγκαίο να συνεχίσει να αγωνίζεται σθεναρά και διαρκώς, ώστε να αποφευχθεί οποιαδήποτε αμφισβήτηση της εδαφικής ακεραιότητας της ελληνικής Η-

πείρου και να αντιμετωπίσει αποφασιστικά πιθανή και περαιτέρω μελλοντική αποδυνάμωση της ελληνικής μειονότητας της Β. Ηπείρου.

Δεν ξεχνάμε, ότι η Β. Ήπειρος, για την Ελλάδα είναι τόπος ιερός, στον οποίο παραμένουν, εδώ και ογδόντα χρόνια, διασκορπισμένα στα χωράφια, τα βοσκοτόπια, τις χαράδρες και τις πλαγιές της περιοχής της, τα οστά των πεσό-ντων Ελλήνων κατά την διάρκεια του ελληνοϊταλικού πολέμου του 1940 – 1941.

Τα όπλα διάσωσης της ελληνικής μειονότητας της Β. Ηπείρου είναι η ορθόδοξη χριστιανική πίστη, η ελληνική γλώσσα, οι εθνικές παραδόσεις και το φρόνημα των κατοίκων αυτής, που παραμένει πάντοτε υψηλό και ακμαίο, παρά τις συνθήκες διαβίωσης, τις αντιξοότητες και τα πολλά εμπόδια, τα οποία αντιμετωπίζουν. Η ψυχή των βορειοηπειρωτών δεν λυγίζει, ούτε απογοητεύεται, αλλά συνεχίζει τον αγώνα της. Σε κανένα άλλο μέρος του κόσμου, αλλά μόνον στη Β. Ήπειρο, μπορείς να συναντήσεις πληθυσμό ομογενή με θρησκευτική χριστιανική πίστη γνήσια και ισχυρό και μόνιμο παλμό και πάθος.

Η Ελλάδα είναι η μητέρα και απαιτείται να μη αποκοπεί ο δεσμός της Β. Ηπείρου από την φυσική της μήτρα, αλλά να αντιμετωπίζεται ως αναπόσπαστο τμήμα της Ηπείρου. Ως μητέρα διεκδικεί και δικαιούται το ανθρώπινο και θείο δώρο και δικαίωμα να εναγκαλισθεί την κόρη της.

Θεσσαλονίκη, Μάιος 2021

ΠΗΓΕΣ

- Εγκυκλοπαιδικό Λεξικό “ΗΛΙΟΣ” {Τόμος Ι}
- Κων. Βακαλόπουλος’ Ιστορία της Ηπείρου.
- Κων. Βοβολίνης’ Η Εκκλησία εις τον Αγώνα της Ελευθερίας